

УДК 336.153.1

Фатюха Н.Г.¹, Клименко А.Д.²

¹канд. екон. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

²студ. гр. ФЕУ-118 НУ «Запорізька політехніка»

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВЗАЄМОВІДНОСИН МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ З ДЕРЖАВНИМ БЮДЖЕТОМ

Однією з найбільш важливих передумов демократичної держави є самостійність і незалежність органів місцевого самоврядування. Проте незважаючи на реформування бюджетної сфери залишається залежність місцевих бюджетів від загальнодержавних трансфертів. У складі доходів місцевих бюджетів найбільшу частку займають офіційні трансферти. Абсолютні фактичні показники офіційних трансфертів у період 2014 - 2018 рр. зросли з 130,6 млрд. грн. до 298,94 млрд. грн. Хоча в Україні з 2015 р. здійснюється децентралізація фінансових ресурсів, обсяг офіційних трансфертів у розмірі більше 59% насторожує, адже вказує на зворотну дію у порівнянні з 2014 р., коли ці показники становили 56,36%.

Така висока залежність місцевих бюджетів від трансфертних платежів, вказує на значні обсяги бюджетного дефіциту місцевих бюджетів та недостатність власних фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування. [1]. За 2014-2018 рр. на місцеві бюджети було покладено значно більше видаткових повноважень, ніж їхня дохідна спроможність, тому органи місцевого самоврядування змушені спрямовувати власні ресурси на фінансування невластивих їм повноважень, які були передані державою в 2017-2018 рр. без фінансового забезпечення. Органи місцевого самоврядування змушені були дофінансовувати 12,2% гарантованих державою послуг за рахунок власних надходжень.

Ефективність міжбюджетних відносин та бюджетного вирівнювання має забезпечуватися чітким розмежуванням дохідних і видаткових повноважень, а кожен рівень влади повинен мати достатні джерела доходів для реалізації покладених на них функцій. Крім того, в умовах реалізації концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади, місцеві органи влади мають прагнути до забезпечення фінансової стійкості місцевих бюджетів, що призведе до скорочення бюджетних дисбалансів територій, забезпечення максимально можливого наближення надання гарантованих послуг до їх безпосереднього споживача, і, в кінцевому результаті, сприятиме соціально-економічному розвитку України [2].

Сучасні підходи до вирішення проблем міжбюджетних трансфертів має базуватися на таких положеннях [1]:

- не потрібно ставити за мету досягнення повного бюджетного вирівнювання, оскільки це знижує стимули місцевих органів щодо покращення свого фінансового стану.

- запровадити прямі розрахунки за міжбюджетними трансфертами між державним бюджетом та бюджетами територіальних громад всіх рівнів. Проведення реформи адміністративно-територіального устрою та оптимізація функціонування казначейської системи;

- вдосконалення міжбюджетних відносин на рівні села, селища, міста районного підпорядкування та адміністративного району, покращити правове врегулювання основних аспектів взаємовідносин між учасниками процесу перерахування міжбюджетних трансфертів на місцевому рівні;

- розробка та затвердження державних соціальних стандартів. Потребує удосконалення Методика розрахунку вартості соціальних послуг та їх складу для всіх галузей (освіти, охорони здоров'я і т.д.);

- забезпечення адресності соціальних пільг шляхом розробки та затвердження дієвого механізму адресного надання пільг і визначення їх фінансової оцінки;

- підвищення ефективності місцевих податків і зборів шляхом удосконалення механізму їх адміністрування та формування єдиної бази даних.

Таким чином, бюджетні нововведення, що забезпечують бюджетну самостійність та фінансову незалежність місцевих бюджетів, сприятимуть створенню реального підґрунтя для виконання місцевими органами влади своїх повноважень в частині надання якісних суспільних послуг та ефективному функціонуванню бюджетної системи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Сидор І.П. Міжбюджетні трансферти в системі доходів місцевих бюджетів: сучасний стан та напрями вдосконалення // Гроші, фінанси і кредит Випуск 32. 2019. - С. 363-370. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/32_2019_ukr/55.pdf.

2. Ігнатишин М.В., Бурдюх Л.Ю. Міжбюджетні трансферти як ефективний метод бюджетного регулювання // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія Економіка. Випуск 2(10), 2018. - С. 134-13. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://msu.edu.ua/visn/wp-content/uploads/2019/02/2-10-2-2018-20.pdf>.